

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціології та управління
О.Ф. Бірюкова
« 28 » 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

підготовки бакалаврів

денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія

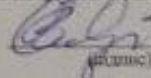
спеціальності 054 Соціологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВІКЛАДАЧ: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доц., проф. кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від " 28 " 08 2024 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

В.О. Скворець
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

О.С. Сорокіна

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: vskvorets@cisr.zp.ua

Телефон: 099 649 5600

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 099 649 5600

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами знань з проблем сталого розвитку в контексті розгортання глобалізаційних процесів і реалізації концепції сталого розвитку суспільства в Україні.

Студенти повинні засвоїти знання про: зміст концепції сталого розвитку та практичні підходи до її реалізації; засвоєння ними знань про людський розвиток та показники його вимірювання; визначення основних параметрів, що характеризують безпеку людини в концепції ООН про сталий розвиток; ознайомлення з реалізацією Програми Розвитку ООН; визначення шляхів забезпечення сталого людського розвитку в умовах глобалізованого світу; дослідження стану людського розвитку в сучасному українському суспільстві та основних тенденцій його змін, а також набути вмінь: використовувати концепцію сталого розвитку в дослідженні соціальних явищ і процесів; при аналізі суспільного життя українського суспільства спиратися на поняття «людський розвиток»; використовувати показники людського розвитку для визначення тенденцій розвитку суспільства; розробляти пропозиції до програм територіальних громад щодо підвищення рівня людського розвитку в цих громадах; оцінювати стан людського розвитку громад для розробки проектів участі в Програмах Розвитку ООН та інших програмах.

Даний курс тісно пов'язаний з такими складовими освітньої програми, як «Соціальне проектування організацій» та навчальна практика.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	5-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	14 год.
Семінарські заняття	8 год.
Практичні заняття	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	68 год.
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: 3 особисті – понеділок, з 15:00 до 16:00, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: vskvorets@cisr.zp.ua
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4664

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому. СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.	Опрацювання першоджерел; опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе.
РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі. РН05. Вільно спілкуватися державною та іноземною / іноземними мовами усно і письмово з професійних питань. РН13. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя.	Дискусія; написання есе; практичне завдання
РН17. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій різних соціальних груп.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти дослідження теорії сталого розвитку суспільства

Тема 1. Становлення концепції сталого розвитку

Передумови появи і сутність сталого розвитку. Необхідність зміни парадигми відносин людини та природи. Ідея сталого розвитку. Концепція сталого розвитку. Зміст поняття «сталий розвиток суспільства». Зв'язок концепції сталого розвитку з концепцією людського розвитку. Об'єктивний характер сталого розвитку.

Тема 2. Теоретичні та організаційні засади сталого розвитку

Проблема пошуку шляхів реалізації сталого розвитку. Головна мета сталого розвитку. Рівні реалізації завдань сталого розвитку. Цілі сталого розвитку і управлінська діяльність. Організаційні засади сталого розвитку. Статус ООН та її призначення. Органи ООН. Спеціалізовані органи ООН. Автономні організації ООН. Програми і фонд ООН.

Тема 3. Безпека людини в концепції ООН про сталий розвиток

Діяльність ООН у сфері безпечного розвитку людства. Міжнародна комісія з довкілля та розвитку. Ідея сталого розвитку в доповіді Г. Брутланд «Наше спільне майбутнє». Конференція ООН з навколишнього середовища й розвитку (саміт «Планета Земля»). Декларація Ріо «Про екологічний та економічний розвиток». «Програма дій «Порядок денний на XXI століття» (Agenda 21). Комісія ООН зі сталого розвитку. Цілі розвитку тисячоліття. Саміт Тисячоліття (2000р.). Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Безпека людини і Програма Розвитку ООН. Програма Розвитку Організації Об'єднаних Націй (UNDP). Основні проблеми глобальної безпеки людини. Основні категорії безпеки. Декларація про право людини на безпеку («Монреальська декларація»).

Змістовий модуль 2. Проблема балансу економічної, екологічної і соціальної складової сталого розвитку суспільства

Тема 4. Економічне зростання і сталий розвиток.

Шляхи розвитку суспільства та економіка. Прогресистські концепції. Вчення К. Маркса про суспільно-економічні формації. Циклові та хвильові теорії життя суспільства. Культурно-історичні типи суспільств (М. Данилевський). Вчення про цивілізації (О. Шпенглер, А. Тойнбі). Теорія «довгих хвиль» Кондратьєва. Глобальні проблеми і глобалізація. «Межі зростання» (Д. Медоуз). «Людство на перепутті» (М. Месаревич, Е. Пестель). «Перегляд світового порядку» (Я. Тінбурген). Концепції індустріально суспільства. «Стадії зростання» (У. Ростоу). «Прихід постіндустріального суспільства» (д. Белл). «Третя хвиля» (Е. Тоффлер).

Тема 5. Екологічні проблеми в контексті сталого розвитку.

Актуальність екологічно збалансованого розвитку. Розбалансованість у використанні природних ресурсів. Наслідки забруднення навколишнього середовища. Еколого-економічні механізми регулювання відносин у сфері природокористування. Основні екологічні проблеми України. Стан атмосферного повітря. Стан водних ресурсів. Стан земельних ресурсів. Відходи. Біоресурси тваринний світ. Пріоритети збалансованого розвитку. Проблема ресурсозбереження. Проблема енергозбереження. Шляхи формування нової економіки.

Тема 6. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу.

Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. Зміст людського розвитку. Індекс людського розвитку (ІЛР). Індекс бідності населення (ІБН). Індекс розвитку з урахуванням гендерного фактору. Рівень життя і людський розвиток. Ліквідація бідності і несправедливого розподілу як пріоритетні цілі державної політики. Абсолютна бідність. Відносна бідність. Стан бідності в Україні. Здоров'я і людський розвиток. Поняття «здоров'я», за визначенням ВООЗ, Завдання ВООЗ і демографічна ситуація.

Змістовий модуль 3. Людський розвиток – ключова проблема сталого розвитку суспільства

Тема 7. Суперечливий характер реалізації сталого людського розвитку

Сталий розвиток в умовах глобалізації. Основні імперативи сталості. Збалансованість соціально-економічного розвитку. Характеристика сталості розвитку соціальної системи. Загрози розвитку світу в умовах глобалізації. Національна держава в контексті глобального світоустрою. Індекс соціально-економічної дисгармонії. Національні стратегії сталого розвитку. Специфіка сталого розвитку перехідних суспільств. Відмінність індикаторів сталого розвитку різних країн.

Тема 8. Шляхи забезпечення сталого людського розвитку

Стратегія сталого розвитку світу. Основні індикатори, які визначають сталий розвиток держав в умовах глобальної інтеграції. Індекс гуманітарного розвитку. Механізми забезпечення сталого розвитку держави. Основні виклики сталому розвитку. Проект багатопольярного світу (А. Неклесса).

Тема 9. Стан людського розвитку в сучасному українському суспільстві

Реалізація процесів сталого розвитку в Україні. Україна як учасник глобальних процесів. Формування правових засад реалізації концепції сталого розвитку в Україні. Загрози розвитку українського суспільства. Загрози економічній безпеці. Загрози енергетичній безпеці. «Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003-2015 рр.». Проблема забезпечення сталого розвитку регіонів.

Змістовий модуль 4. Практична реалізація концепцій сталого розвитку суспільства

Тема 10. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку

Роль громад у соціальному розвитку суспільства. Структура місцевого самоврядування в Україні. Правове регулювання місцевого самоврядування. Соціальна мобілізація. Зміст поняття «соціальна мобілізація» Механізм впровадження соціальної мобілізації. Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». ПРООН. Регіональний досвід реалізації проектів сталого розвитку.

Тема 11. Стратегічне планування сталого місцевого розвитку

Глобальний вимір сталого місцевого розвитку. Розбіжності інтересів у глобалізованому просторі. Прірва між лідерами та аутсайдерами технологічного розвитку. Конфлікти між групами інтересів у сучасному світі. Протиріччя між економічно розвиненими країнами і країнами, що розвиваються. Протиріччя між національними державами і ТНК. Протиріччя між різними верствами населення. Стратегічне планування на місцевому рівні. Організація розробки стратегій місцевого розвитку. Формулювання стратегії місцевого розвитку. Впровадження стратегії місцевого розвитку.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість	Згідно з розкладом
		годин о/д.ф.	
1	Тема 1. Становлення концепції сталого розвитку	2	<i>тижні по чисельнику</i>
	Тема 2. Безпека людини в концепції ООН про сталий розвиток	2	<i>тижні по чисельнику</i>
2	Тема 3. Економічне зростання і сталий розвиток	2	<i>тижні по чисельнику</i>
	Тема 4. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу	2	<i>тижні по чисельнику</i>
3	Тема 5. Суперечливий характер реалізації сталого людського розвитку	2	<i>тижні по чисельнику</i>
	Тема 6. Стан людського розвитку в сучасному українському суспільстві	2	<i>тижні по чисельнику</i>
4	Тема 7. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку	2	<i>тижні по чисельнику</i>
Разом		14	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
1	Тема 1. Теоретичні та організаційні засади сталого розвитку План 1. Передумови сталого розвитку. 2. Взаємозв'язок людини і людства з природою. 3. Сталий розвиток як нова цивілізаційна парадигма. 4. Основні засади нового управління.	2	<i>тижні по знаменнику</i>
2	Тема 2. Екологічні проблеми в контексті сталого розвитку План 1. Зміст поняття «екологічно збалансований розвиток». 2. Проблема збереження сприятливих для людини умов навколишнього середовища в Україні. 3. Стан збереження водних ресурсів України. 4. Основні загрози збереженню земельних ресурсів України. 5. Зміна стану атмосферного повітря в Україні. 6. Екологічні проблеми в стратегії національної безпеки України. 7. Шляхи забезпечення збалансованого розвитку України.	2	<i>тижні по знаменнику</i>
3	Тема 3. Шляхи забезпечення сталого людського розвитку План 1. Цілі розвитку тисячоліття та Україна. 2. Особливості переходу України на шлях сталого розвитку. 3. Індикатори сталого розвитку в Україні. 4. Напрями сталого розвитку України.	2	<i>тижні по знаменнику</i>
4	Тема 4. Стратегічне планування сталого місцевого розвитку План 1. Глобальний вимір сталого місцевого розвитку. 2. Прірва між лідерами та аутсайдерами технологічного розвитку. 3. Протиріччя між економічно розвиненими країнами і країнами, що розвиваються. 4. Протиріччя між національними державами і ТНК. 5. Протиріччя між різними верствами населення. 6. Організація розробки стратегій місцевого розвитку. 7. Впровадження стратегії місцевого розвитку.	2	<i>тижні по знаменнику</i>
Разом		8	

6. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин
		о/д.ф.
1	Опрацюйте джерело: Деркач М. І. Концепт сталого розвитку як домінуюча ідеологія людської цивілізації у XXI ст. (URL: http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/200931/185-191.pdf), зробіть конспект основних положень	10
	Підготувати теми змістового модуля 1 «Теоретико-методологічні аспекти дослідження теорії сталого розвитку суспільства»	8
2	Опрацюйте джерело: Мусіна Л.А. Взаємний вплив економіки та природного середовища в сучасному світі: політика, стратегії, технології: монографія / Л.А. Мусіна, А.В. Ямчук, Т.К. Кваша. – К.: УкрІНТЕІ, 2012. – 260 с. (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.uiniei.kiev.ua/sites/default/files/vzaemniy_vpliv.pdf), зробіть конспект основних положень	8
	Підготувати теми змістового модуля 2 «Проблема балансу економічної, екологічної і соціальної складової сталого розвитку суспільства»	8
3	Опрацюйте джерело: Цілі розвитку тисячоліття. Україна: 2000–2015. Національна доповідь. Київ – 2015. 124 с. (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.idss.org.ua/mon), зробіть конспект основних положень	8
	Підготувати теми змістового модуля 3 «Людський розвиток – ключова проблема сталого розвитку суспільства»	8
4	Опрацюйте джерело: Сталий розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М.А., Дударева І.В.]; за заг. ред. М.А. Лепського. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. (URL: https://www.academia.edu/22889151/%D0%9B%D0%B5%D0%BF%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9C_%D0%90_%D0%94%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D0%86_%D0%92_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4)	10
	Підготувати теми змістового модуля 4 «Практична реалізація концепції сталого розвитку суспільства»	8
Разом		68

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5

1	Опитування	Семінар №1	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4664		5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Участь структур ООН в реалізації концепції сталого розвитку» (обсягом 2-3 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			15
2	Опитування	Семінар №2	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4664		5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Взаємозв'язок людського розвитку, економічного зростання і екологічних проблем» (обсягом 2-3 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5

Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			15
3	Опитування	Семинар №3	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4664		5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Характеристика показників людського розвитку в Україні в 1991-2015 рр.» (обсягом 2-3 сторінки)		5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3			15
4	Опитування	Семинар №4	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4664		5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Основні напрями реалізації сталого розвитку в територіальних громадах» (обсягом 2-3 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів. Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали. Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали.	5

Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3			15
Усього за змісто ві модулі	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета екзамену	<p>Питання підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виникнення ідей сталого розвитку. 2. Сутність сталого розвитку. 3. Передумови сталого розвитку. 4. Основні засади нового управління. 5. Система Організації Об'єднаних Націй. 6. Саміт тисячоліття. 7. Цілі розвитку тисячоліття. 8. Світовий саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі. 9. Економічний розвиток та економічне зростання. 10. Фактори економічного зростання і сталий розвиток. 11. Теорії сталого розвитку. 12. Слабка та сильна стійкість. Індикатори сталого розвитку. 13. Основні екологічні проблеми України та світу. 14. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки України. 15. Актуальність екологічно збалансованого розвитку. 16. Пріоритети збалансованого розвитку. 17. Структура ООН. 18. Основний зміст Декларації Ріо. 19. Задачі в межах Цілей розвитку тисячоліття. 20. Сутність економічного розвитку та економічного зростання. 21. Екстенсивні та інтенсивні фактори розвитку економіки. 22. Сутність ат основні характеристики глобальної рівноваги. 23. Сутність екологічно збалансованого сталого розвитку. 24. Основні характеристики регіональної політики у контексті збалансованого розвитку. 25. Економіко-організаційні 	<p>Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання –5 балів) – усього 2 питання.</p> <p>5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована</p> <p>3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті</p> <p>1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття</p>	10

механізми розв'язання екологічних проблем.

26. Основні напрямки діяльності Римського клубу.

27. Гуманістичний маніфест А. Печеї.

28. Глобалізація як цивілізаційний феномен: історія та сучасність.

29. Діяльність Римського клубу: глобальне прогнозування розвитку людства.

30. Антиглобалізм і його теоретичні засади. Поняття «глокалізації».

31. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.

32. Рівень життя і людський розвиток. Індекс людського розвитку.

33. Освіта і людський розвиток. Переорієнтація освіти на сталий розвиток.

34. Сталий людський розвиток у розбудові громадянського суспільства.

35. Роль громад у розвитку суспільства.

36. Поняття, складові елементи та механізми впровадження соціальної мобілізації.

37. Проект «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку».

38. Сутність проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

39. Глобальний вимір сталого місцевого розвитку.

40. Значення стратегічного планування на місцевому рівні.

41. Організація розробки та формулювання стратегій сталого місцевого розвитку.

42. Впровадження стратегій.

43. Успіхи України у досягненні таких ЦРТ.

44. Матриця цілей розвитку тисячоліття та завдань, що визначені в Україні.

45. Європейський Союз як об'єднання європейських держав.

46. Основні положення Лісабонського договору.

47. Досвід програм, що використовують територіальний підхід до розвитку.

48. Проблема забезпечення енергоресурсами в світі та Україні.

49. Соціальні інновації та соціальний опір сталого людського розвитку.

50. Людство як цілісність і його соціетальний капітал.

51. Зміст та сутність Болонського процесу та Європейського

	<p>простору вищої освіти.</p> <p>52. Громадянське суспільство як об'єднання на рівні виробничих одиниць, організацій, установ, на місцевому, національному, міжнародному рівнях.</p> <p>53. Співпраця міжнародних організацій у сфері сталого розвитку.</p> <p>54. Соціальне моделювання сталого людського розвитку.</p> <p>55. Соціальні інновації та соціальний опір сталого людського розвитку.</p> <p>56. Стратегічне прогнозування сталого людського розвитку.</p> <p>57. Громада, влада, бізнес: роль соціального партнерства у збалансованому розвитку на місцевому рівні.</p> <p>58. Форми юридичної організації громад.</p> <p>59. Механізм створення організації громад.</p> <p>60. Сучасні інформаційні технології та їх роль у реалізації ідей сталого розвитку.</p>		
Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: view.php?id=4664	За виконання підсумкового тесту студент може отримати до 10 балів .	10
<p>Практичне завдання – індивідуальна робота студента, що передбачає розробку презентації на одну із запропонованих тем курсу. До початку екзамену студент повинен публічно захистити свою презентацію перед студентами групи і викладачем.</p> <p>Зміст презентації включає: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6)</p>	<p>Теми презентацій:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сталий розвиток суспільства як модель нового управління. 2. Концептуальні засади сталого розвитку. 3. Економічні та екологічні процеси як передумова сталого розвитку. 4. Організація Об'єднаних Націй – координатор реалізації програм сталого розвитку суспільства. 5. Роль Світової організації торгівлі в реалізації завдань сталого розвитку. 6. Роль ЮНЕСКО в реалізації завдань сталого розвитку. 7. Роль Міжнародної організації праці (МОП) в реалізації завдань сталого розвитку. 8. Роль Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в реалізації завдань сталого розвитку. 9. Роль Міжнародного банку реконструкції та розвитку в реалізації завдань сталого розвитку. 10. Роль Продовольчої і сільськогосподарської організації (ФАО) в реалізації завдань сталого розвитку. 11. Роль Організації з промислового розвитку (ЮНІДО) 	<p>Критеріями оцінювання є наявність визначених складових у розробленій програмі соціологічного дослідження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів <p>Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів.</p>	20

	<p>основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) список джерел, що були використані при підготовці заняття.</p>	<p>в реалізації завдань сталого розвитку. 12. Роль Міжнародної агенції з атомної енергетики (МАГАТЕ) в реалізації завдань сталого розвитку. 13. Роль Міжнародної асоціації розвитку (МАР). 14. Вплив Міжнародного валютного фонду і Світового банку на реалізацію програм сталого розвитку. 15. Зміст програми розвитку ООН (ПРООН). 16. Вплив Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) на реалізацію завдань сталого розвитку. 17. Зміст Програми ООН з довкілля (ЮНЕП). 18. Роль Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ) в реалізації завдань сталого розвитку. 19. Роль Фонду ООН у сфері народонаселення (ЮНФПА) в реалізації завдань сталого розвитку. Обсяг роботи – 10-12 файлів.</p>	<p>Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність п'ятьох із названих критеріїв – 1-4 бали.</p>	
<p>Усього за підсумковий семестровий контроль</p>				<p>40</p>

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Згуровський М. Сталий розвиток у глобальному і регіональному вимірах : аналіз за даними 2005 р / М. З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 84 с.
2. Масловська Л. Ц. Сталий розвиток продуктивних сил регіонів : теорія, методологія, практика : Монографія / Л. Ц. Масловська. – К. : Київ. нац. торг. Екон. Ун-т, 2003. – 366 с.
3. Місцевий розвиток за участі громади : Монографія у 2 т. – Суми : Університетська книга, 2013. – Том 1. – Теоретичні основи сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду / [за заг. ред. Ю. М. Петрушенка]. – Суми : Університетська книга, 2013. – 354 с.
4. Садовенко А. Сталий розвиток суспільства : навч. посіб. / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. 2-ге вид. К., 2011. 392.
5. Сталий розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М.А., Дударева І.В.]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. – 196 с.

Додаткова:

1. Антонюк В. П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку : монографія / Валентина Полікарпівна Антонюк ; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк : [б.в.], 2007. – 348 с.
2. Власюк О. С. Індекс людського розвитку: досвід України / О. С. Власюк, С. І. Пирожков ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : ПРООН, 1995. – 84 с.
3. Глобальное устойчивое развитие : Монография / О. Г. Белорус, Ю. М. Мацейко ; Киев. нац. экон. ун-т им. В. Гетьмана, Ин-т мировой экономики и международных отношений НАН Украины, Междунар. асоц. «Украина-Римский клуб». – К., 2006. – 486 с.
4. Кен Й. Устойчивое развитие : перспективы и проблемы. Экономика природопользования / Й. Кен. – К. : Наукова думка, 1998. – С. 147-174.
5. Напрямки національної політики участі громад у місцевому сталому розвитку. Аналітичний документ. Муніципальна програма врядування та сталого розвитку. – К. : ПРООН, 2007. – 64 с.
6. Об'єднання сил та ресурсів задля сталого розвитку. Співпраця між муніципалітетами. Посібник для практиків. – ПРООН, 2007. – 52 с.
7. Ріо-де-Жанейро – Йоганнесбург : паростки ноосферогенезу відповідальність за майбутнє / В. Я. Шевчук, Г. О. Білявський та ін. – К. : Геопринт, 2002. – 118 с.
8. Семенюк Е.П. Філософські засади сталого розвитку : навч. посіб. / Е.П. Семенюк. Л. : Афіша, 2002. 200 с.
9. Україна : Цілі розвитку тисячоліття 2000+5 : матеріали до ювілейної 60-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН / підг. за сприяння ПРООН. – К., 2005. – 44 с.
10. Україна в міжнародних організаціях : навч. посіб. / Макар Ю. І., Гдичинський Б. П., Макар В. Ю. та ін. ; ред. Ю. І. Макара. – Чернівці : Прут, 2009. – 880 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Волик С. В. Забезпечення сталого розвитку регіонів засобами державного управління. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/doc/2/12.pdf>
2. Деркач М. І. Концепт сталого розвитку як домінуюча ідеологія людської цивілізації у XXI ст. URL: <http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/200931/185-191.pdf>
3. Добровольський В. В. Методологічне забезпечення сталого розвитку: використання методу суперечностей. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/ecology/2012/179-167-1.pdf>
4. Добровольський В. В. Сталый розвиток України: деякі питання наукового забезпечення. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/ecology/2012/179-167-1.pdf>
5. Кубатко О.В., Лук'яненко В.В., Могиленець Т.В. Економіко-математичні підходи моделювання процесів сталого розвитку територій. URL: http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/2010_2/5_9.pdf
6. Непейна Г. В. Готовність до реалізації стратегії сталого розвитку в професійній діяльності як стратегічний орієнтир фахової освіти екологів. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/ecology/2012/179-167-2.pdf>
7. Сталый розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: моногр. / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2012. 534 с. URL: http://ier.donetsk.ua/publish/mono/Novikova_Amosha_Antonyuk.PDF
8. Сталый розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М.З. Згуровський. К.: НТУУ «КПІ», 2009. URL: http://activity.wdc.org.ua/ukraine/Isd_ukr-2400dpi-10.pdf
9. Сталый розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М.А., Дударева І.В.]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. – 196 с. URL: https://www.academia.edu/22889151/%D0%9B%D0%B5%D0%BF%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9C_%D0%90_%D0%94%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D0%86_%D0%92_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4
10. Цілі розвитку тисячоліття. Україна: 2000–2015. Національна доповідь. Київ – 2015. 124 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.idss.org.ua/mon>
11. Шведчиков О. А. Концептуальні засади сталого розвитку промислового підприємства. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_7_2/Schvedchikov.pdf
12. Шевчук В.О. Національна модель сталого розвитку у контексті Глобального призначення України URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/15_6/49_Szewczuk_15_6.pdf
13. Мусіна Л.А. Взаємний вплив економіки та природного середовища в сучасному світі: політика, стратегії, технології: монографія / Л.А. Мусіна, А.В. Ямчук, Т.К. Кваша. Київ: УкрІНТЕІ, 2012. – 260 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://www.uiniei.kiev.ua/sites/default/files/vzaemniy_vpliv.pdf

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого

тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_razul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Viber.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yuk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методика проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

Гаряча лінія: Тел.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>